



fiskevattenägarna

Sveriges fiskevattenägareförbund

REMISSYTTRANDE

2021-01-25

Ert datum 2020-11-19

Ert dnr 01733-2018

Havs- och vattenmyndigheten

Box 11 930

404 39 Göteborg

Nationell strategi för skydd av vattenanknutna natur- och kulturmiljöer

Sveriges Fiskevattenägareförbund har tagit del av förslaget till nationell strategi för skydd av vattenanknutna natur- och kulturmiljöer inklusive tillhörande konsekvensbeskrivning. Vi lämnar följande kommentarer och synpunkter.

Sammanfattning

Sveriges Fiskevattenägareförbund delar i grunden synen på betydelsen av att skydda och bevara värdefulla vattenmiljöer men anser inte att måluppfyllelsen per automatik måste innebära att dessa miljöer ska beläggas med formellt skydd av staten. Vi anser att målformuleringen för 2030 ska ändras från ”skyddas formellt” till ”ha fått ett ändamålsenligt skydd”.

Vår uppfattning är att det finns en stark övertro på naturreservat och övrigt formellt områdesskydd som universallösning på alla naturvårdsproblem. Vi förordar istället information om naturvärdenas behov av skötsel och skydd mot ingrep och att lokalt förankrat samarbete med berörda mark- och fiskerättsägare prioriteras. Det är betydligt mer konstruktivt och kostnadseffektivt.

Vi anser ovillkorligen att strategin måste vara tydlig vad gäller äganderätten och skilja på vattenrättsinnehavare och fiskerättsinnehavare, både när det gäller dialog och samverkan eller köp av fastigheter och intrångsersättningar. Eventuella intrångsersättningar måste omfatta inte bara mark och vattenrätt utan även fastigheternas fiskerätt. Fiskerätten är i många fall mer värdefull och utvecklingsbar än vad vattenrätten är.

Vi anser också att strategin generellt präglas av okunskap om fastigheternas enskilda fiskerätt. Detta måste rättas till och vi klargör därför i vårt remissvar vilka förvaltningsformer som lagen medger för samordnad förvaltning av fisket i sjöar och vattendrag.

Övergripande om strategin och dess målsättning

Strategins övergripande syfte är att fler sjö- och vattendragmiljöer med nationellt höga natur- och kulturvärden ska skyddas och bevaras. Målsättningen är att till 2030 formellt skydda minst 150 utpekade större sjö- och/eller vattendragmiljöer (minst 20 hektar vardera) med höga

naturvärden och minst 100 utpekade mindre sjö- och/vattendragmiljöer (mindre än 20 hektar vardera) med höga naturvärden.

Sveriges Fiskevattenägareförbund delar i grunden synen på betydelsen av att skydda och bevara värdefulla vattenmiljöer men anser inte att måluppfyllelsen per automatik måste innebära att dessa miljöer ska beläggas med formellt skydd av staten. Vi anser att målformuleringen för 2030 ska ändras från ”skyddas formellt” till ”ha fått ett ändamålsenligt skydd”.

Vår uppfattning är att det finns en stark övertro på naturreservat och övrigt formellt områdesskydd som universallösning på alla naturvårdsproblem. Vi förordar istället att myndigheterna aktivt prioriterar information om behovet av skötsel av naturvärdena och lokalt förankrat samarbete med berörda mark- och fiskerättsägare. Det är en väsentligt mer konstruktiv och, inte minst, kostnadseffektiv väg att gå.

För att åtgärderna ska bli långsiktigt framgångsrika förutsätts, som vid alla natur- och vattenvårdsåtgärder, god lokal förankring. Det förutsätter acceptans och ett nära samarbete med fiskevårdsområdesföreningar och andra intressenter som äger och förvaltar berörda fiskevatten och intilliggande markområden. Information och dialog med mark-, vatten och fiskerättsägare skapar förutsättningar för att de arter som ska skyddas kan bibehålla sin status i området. Tillit och samverkan med de mark- och fiskevattenägare som, i många fall, i generationer har vårdat och bevarat de höga naturvärdena är ett framgångsrecept som också harmoniserar med en korrekt tillämpad ekosystembaserad förvaltning. Strategins definition av bevarande, vilket inbegriper mjukare bevarandeverktyg som till stor del bygger på frivillighet, dialog och samverkan med markägare och verksamhetsutövare, är rätt väg att gå. Vi ser gärna att strategin innehåller betydligt mer av den varan som alternativ till formellt skydd.

Aktörer som berörs av strategin

Vi noterar att strategin när det gäller aktörer som berörs, nästan uteslutande talar om markägare och i något fall om vattenägare medan den stora gruppen fiskerättsägare överhuvudtaget inte nämns alls. Det gäller både avsnittet om dialog och samverkan och konsekvensutredningens resonemang om köp och intrångsersättningar. Det tycks bottna i en okunskap hos myndigheterna om skillnaden mellan vattenrätt och fiskerätt.

Fiskerätten på enskilt vatten är en del av äganderätten och ingår som produktionsmedel i fastigheten på samma sätt som skogen och odlingsmarken. Fiskerätten är framförallt knuten till jord- och skogsbruksfastigheter. Delad eller skiftad fiskerätt innebär att en fastighet äger fisket inom ett definierat vattenområde. Samfällad fiskerätt innebär att flera fastigheter gemensamt äger fisket inom ett och samma vattenområde. Att äga ett vattenområde (inneha vattenrätt) eller att ha mark som går ner till stranden är inte samma sak som att äga fiskerätt. Vattenområdet och sjöbotten är i de flesta fall en förlängning av ägo gränserna på land. Fiskerätten, däremot, är reglerad i skiftesreformer och lantmäteriförrättningar. En fastighets fiskevatten behöver inte ligga i anslutning till fastighetens markinnehav. En fastighet som ligger långt från vattnet kan äga fiskerätt medan en strandfastighet kan sakna fiskerätt. Fiskerätten kan utgöra underlag för eget fiske, fisketurism och andra upplåtelse och har generellt ett högre värde än vattenrätten.

Strategin måste därför vara tydlig vad gäller äganderätten och skilja på vattenrättsinnehavare och fiskerättsinnehavare oavsett om det gäller dialog och samverkan eller köp av fastigheter och intrångsersättningar. Eventuella intrångsersättningar måste ovillkorligt omfatta inte bara mark och vattenrätt utan även fastigheternas fiskerätt.

Förvaltning av enskild fiskerätt i sjöar och vattendrag

Vi noterar också att strategin använder begreppet ”fiskevårdsförbund” som exempel på rättighetsinnehavare. Något sådant begrepp existerar överhuvudtaget inte och det är förstås särskilt olyckligt och förvirrande om detta påhittade begrepp används i ett myndighetsdokument. Vi vill därför klargöra vilka förvaltningsformer som finns och där lagen medger samordnad förvaltning av fisket i sjöar och vattendrag.

Det finns två organisationsformer för att förvalta gemensamt ägda fiskevatten: **samfällighetsförening eller fiskevårdsområdesförening**. Syftet med förvaltningsformerna är att kunna samordna upplåtelser och att kunna bedriva ändamålsenlig fiskevård över större naturligt sammanhängande områden. Samordning och gemensam förvaltning är många gånger en förutsättning för att bevara, förvalta och utveckla fiskevattenresursen. Enligt lagen om förvaltning av samfälligheter (1973:1150) kan ett samfällt fiske förvaltas genom att delägarna bildar en samfällighetsförening. Samfällighetsföreningen är begränsad till att enbart kunna förvalta den egna samfällighetens fiske, som i många fall omfattar endast en del av en sjö. I Sverige finns det några hundra samfälligheter som förvaltar fiskevatten. Fiskevårdsområdesföreningar vilka bildas enligt lagen om fiskevårdsområden (1981:533) kan däremot inrymma och förvalta flera ägarformer, både flera skiftade och oskiftade fiskevatten. I dag finns över 2000 fiskevårdsområden i Sveriges vilka förvaltas av fiskevårdsområdesföreningar. Både fiskevårdsområdesföreningar och samfällighetsföreningar är per definition föreningsförvaltade rättighetssamfälligheter. Det betyder att föreningarna förvaltar medlemmarnas (fastighetsägarnas) gemensamma rättigheter, i detta fall fiskerätten.

I strategins bilaga om bevarandeverktyg anges fiskevårdsplaner (eller lokala förvaltnings- och utvecklingsplaner som är vår benämning) som exempel på ett så kallat mjukt verktyg. Det tycker vi är bra. Under lagar och förordningar i samma bilaga finns ”samordnad förvaltning av flera fiskevårdsområden” med bland verktygen. Det är ingen etablerad samverkansform och känns överflödigt. Förvaltning av fisket inom ett fiskevårdsområde är i sig ett reellt och juridiskt hållbart verktyg. Själva syftet med lagen om fiskevårdsområden är att skapa en enhet för ändamålsenlig fisk- och fiskeförvaltning.

Med vänlig hälsning

SVERIGES FISKEVATTENÄGAREFÖRBUND

Thomas Lennartsson
Förbundsdirektör
Sveriges fiskevattenägareförbund
Lilla Böslid
305 96 Eldsberga
Tel. 0702-70 83 24
Epost. thomas.lennartsson@vattenagarna.se
www.vattenagarna.se